

David Pizinger, O postavení člověka ve světě (Úvahy v pozdním díle Jana Patočky). Diplomová práce FF JU, České Budějovice 2007, 105 s.

Posudek oponenta:

Diplomová práce Davida Pizingera se zabývá tématem z oblasti filozofie, ale zároveň výrazně přesahuje do moderní české historie, neboť pozdní díla profesora Jana Patočky spadají převážně do sedmdesátých let 20. století, kdy reaguje na okupaci Československa v srpnu 1968, stává se mluvčím Charty 77 a následně po výslechu u StB umírá. Pizinger tak má možnost vykládat dílo Jana Patočky ve vazbě na soudobou politiku, nebo ho pojímat imanentně, jako filozofické dílo, které již další společenské kontexty té doby nepotřebuje. Je třeba říci, že diplomantovi se oba přístupy – logicky – prolínají, a to z toho důvodu, že Patočka v dané době píše jak vlastní filozofické texty, tak práce, které mají bezprostřední vztah k žité skutečnosti, jeho aktivnímu vystoupení proti establishmentu.

Přístup Davida Pizingera k Patočkovu dílu, jeho výkladu, je v zásadě hermeneutický. Text sám takto nabývá významu až v interpretaci čtenářem; tento projektivní přístup tak odpovídá tomu, co diplomant z Patočkových textů vyvodí – předporozumění a rozumění je tudíž zosobněné jím jako interpretem. Patočkovy texty ho tím vedou k interpretacím významů. V tomto směru nepochybně David Pizinger odvedl zajímavou a přínosnou práci. Přesto by bylo vhodné, kdyby blíže osvětlil volbu a řazení jednotlivých interpretovaných kategorií, fenoménů z Patočkova díla, neboť tato fenomenologická redukce by si zasloužila hlubší metodologické zakotvení, než je zmínka o „textové analýze a komparaci“ (s. 7), zejména výklad toho, jak Pizinger vidí tyto kategorie z hlediska jejich významu v Patočkově pozdním (či celoživotním) díle. Na druhé straně je třeba říci, že diplomant se snažil Patočkovu dílo vyložit bez přehnaného filozofického pojmosloví, terminologie, jež by čtenáři neznalému hermeneutických principů Patočkovy tvorby mohlo bránit v porozumění.

Z diplomantova přístupu vyplývá také skutečnost, že jeho práce je převážně analytickým textem, rozkrytím jednotlivých okruhů Patočkova myšlení, kde ovšem chybí přesnější zkoumání strukturace a zejména podrobnější výklad

poststrukturalistického přístupu – tedy intertextuality jako přesahu od analýzy k syntéze, třebaže diplomant si zřetelně je této intertextuality, přesahů Patočkových myšlenek z jedné práce do druhé, vědom. Je ovšem také pravdou, že v sedmdesátých letech již Jan Patočka měl svá vrcholná díla za sebou a interpretace pozdního Patočky je tak složitá a zároveň i poměrně ojedinělá.

Významné interpretační přínosy Davida Pizingera poněkud snižuje jeho práce s jazykem, jež je ve filozofické interpretaci dosti podstatná. Jeho vyjadřování směřuje spíše ke stručnějším větným konstrukcím, aditivnímu přiřazování, zatímco téma by si mnohdy vyžadovalo rozvitá souvětí s přesným definováním vztahů mezi větami.

Diplomant nepochybně dobře zná Patočkovu dílo i kulturní, politické a společenské kontexty éry normalizace (konsolidace) v Československu, snad pouze s konstatováním, že životní situace ve městech byla v sedmdesátých letech horší než na vesnici (s. 45), bych nesouhlasil – a to zejména z toho důvodu, že stále ještě lidé hojně „utíkali“ z vesnic, z vlastních chalup (jako typu venkovského domu), do měst (oněch paneláků), tedy to jednoznačně – subjektivně – považovali za lepší životní podmínky, než jaké poskytovalo bydlení na vesnici. V kontextu diplomové práce jde však o marginální prvek.

Diplomovou práci Davida Pizingera doporučuji k obhajobě a přes výše uvedené výtky – vzhledem k náročnosti zvoleného tématu – si ji dovoluji hodnotit ještě stupněm výborně.

doc. PhDr. Bohumil Jiroušek, Dr.

České Budějovice 24. srpna 2007